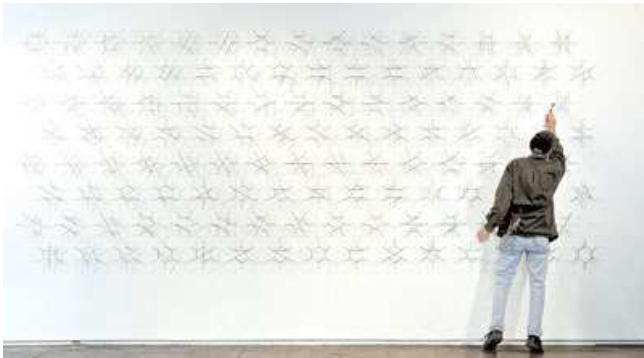

Tota la llum possible, segons Feynman

Josep Perelló

Si Feynman pogués aixecar el cap! Quina alegria tindria. Els seus útils i sintètics diagrames de l'electrodinàmica quàntica (QED, en anglès) són l'alfabet bàsic de creació en una exposició en una galeria. En lleigeixo la ressenya en el número de Nature del 13 de setembre. S'inaugura, segons informa Nature, a Nova York i romandrà oberta més de mig any, fins a la primavera de 2013.

All Possible 6-Photon Scattering (120 Space-Time Feynman Diagrams) 2012 stainless steel 5.3 X 2.3 X 1 metres Edward Tufte

La mostra duu per títol «All possible Photons: The Conceptual and Cognitive Art of Feynman Diagrams» i estic segur que al físic li brillarien els ulls si sabés que el presumpte artista no és un creatiu qualsevol. És ni més ni menys que Edward Tufte. He de reconèixer que no coneixia el personatge i he consultat el seu web.¹ D'allà s'intueix una boníssima reputació dins els gremis del disseny, les arts digitals i l'arquitectura i aquesta sensació m'ha quedat ben corroborada per companys de generació que es dediquen al disseny.

A Tufte se'l considera el pare de la infografia, el llenguatge universal i sense fronteres per accedir a l'allau d'informació en què estem tots immersos. Entre les seves publicacions hi ha autèntiques bíblies sobre la matèria com ara *Envisioning Information* (1990), que ja té tretze edicions i ha rebut mitja dotzena de premis d'allò més prestigiosos.

Richard Feynman hauria de sentir-se d'allò més orgullós de veure que l'esforç sintètic i pràctic dels seus diagrames a l'hora d'explicar complicades interaccions entre partícules subatòmiques sigui font d'inspiració per a un dels pioners en la gestió i comunicació de coneixement en plena era digital. Tufte, per justificar l'admiració per Feynman, afirma «millor els verbs cosmopolites de les lleis de la natura en una nau espacial que els noms locals de banderes nacionals, déus i deesses terrenals i logos d'agències governamentals».

L'exposició de Nova York consta de diverses escultures amb tubs metàl·lics que configuren diversos diagrames realistes. Des del punt de vista estètic no em criden excessivament l'atenció, però realment quedo fascinat per un mural amb una col·lecció de 120 peces petites que donen nom a l'exposició. La peça forma una espectacular representació de tots els camins possibles en una interacció entre fotons. Tufte afirma que és «una enumeració completa de tot allò que pot succeir».

Em crida també l'atenció el particular homenatge de Tufte a la mítica furgoneta de Feynman que va adquirir l'any 1975. Tota una història que mereixeria un altre article. El mateix Feynman en plena efervescència dels setanta va fer-la tunejar amb diagrames per tots els baixos i li va personalitzar la matrícula amb el nom de QANTUM (només se'n permetien cinc lletres i les matrícules QED i QUARK ja estaven agafades). Aquest era el mitjà de transport bàsic que feia servir amb els seus fills durant els estius però normalment, en el dia a dia, la utilitzava la seva dona. Hi ha qui explica l'anècdota d'un motorista que va dirigir-se a la dona per preguntar-li per què conduïa una furgoneta plena de diagrames de Feynman. La muller va respondre: «Perquè el meu nom és Gweneth Feynman.» Resposta simple però contundent, com ho és l'homenatge del mateix Tufte a Nova York.